

Världsvattendagen firas årligen den 22 mars, i år fokus på skydd av glaciärer

Glaciärerna runtom i världen krymper. Istäcken på landareal, på sötvatten och i havsområden är i förändring. Vattnets kretslopp blir snabbare och mer oförutsägbart. Orsaken är klimatförändringen som i norra Finland och Sverige, dvs. i det arktiska området sker 3–4 gånger snabbare än resten av världen.

När kvarliggande snö blir tjock och tung pressas den ihop och omformas till is. Isen rör sig av sin egen vikt och formar dynamiska glaciärstrukturer. Det finns glaciärer i alla världsdelar förutom på Australien. 97 procent av all glaciäris finns på Grönland och i Antarktis. Glaciärer spelar en viktig roll för människor, djur och växter. Ca 70 procent av jordens sötvatten finns lagrad i snö och is, totalt är storleken av kryosfären ca 170 000 km³.

Svenska glaciärer krymper i snabb takt

I Sverige finns det ca 270 glaciärer, av dessa en del sträcker sig över gränsen till Norge. De svenska glaciärerna täcker en yta på ca 250 km² men det finns variationer i antal och storlek när glaciärerna anpassar sig till klimatet och dess förändring. En del av glaciärerna i Sverige anses vara utrotningshotade och vissa kommer att försvinna före år 2100.

Lantmäteriets analys av de senaste satellit- och flygbilderna visar att Sveriges glaciäris smälter i allt snabbare takt. Sedan 2020 har minst fyra glaciärer och fyra kvadratkilometer glaciäris försvunnit.

Inom Torne vattendistrikt som sträcker sig över gränsen mellan Sverige och Finland finns flera glaciärer på svensk sida inom Kiruna kommun. Beaivejietnja-glaciär ligger nordligast nära norska gränsen. Andra glaciärer inom Torne vattendistrikt är bl.a. Kalanvareglaciären, Kaskariepeglaciären, Ekmanglaciären, Kuoblavaggeglaciären, Toppglaciären på Vassitjåkka, Kårsaglaciären och Södra Kårsaglaciären, Vuoitasrita toppglaciär, Voitasjökeln samt Norra och Södra Pallenrieppeglaciären. Detaljerad information om svenska glaciärer finns på Stockholm universitets webbsida (länken nederst).

Gränsälvscommissionen vill påminna i anslutning till vattens och isarnas kretslopp att planeringsarbete inom vattenförvaltning för åren 2028–2033 pågår. T.o.m. den 30 april kan var och en lämna synpunkter om viktiga vattenfrågor i Bottenviken inkl. Torne vattendistrikt till Vattenmyndigheten.

Samrådsdokumentet finns här:

<https://www.vattenmyndigheterna.se/vattenforvaltning/samrad/samrad-om-distriktens-vattenutmaningar/samrad-om-viktiga-vattenfragor-bottenviken.html>

På finska sidan hölls liknande samråd redan i fjol. Gränsälvscommissionen främjar samordning av planeringsarbete mellan länderna.

Budskapet av Världsvattendagen 2025:

- Glaciärerna krymper i rekordfart. Jordklotet blir varmare och dess istäcke minskar och vattnets kretslopp blir mer oförsägbart och extremt.
- Reträtt av glaciärer orsakar naturkatastrofer. Smältvattenflöden från glaciärer förändras och orsakar översvämningar, torka, jordras och stigande havsvatten samt skador för ekosystem i områden där det bor miljarder människor.
- Att skydda glaciärer är en strategi för överlevnad. Vi måste tillsammans minska växthusgaser och hantera smältvatten på ett mer hållbart sätt, både för människan och planeten.

Mer info om världsvattendagen:

<https://www.svenskvatten.se/vara-sakomraden/kommunikation-och-samverkan/arsdagar/varldsvattendagen/>

<https://www.ykliitto.fi/tapahtumat/yk-paivat/maailman-vesipaiva>

<https://www.un.org/en/observances/water-day>

Mer info om glaciärer i Sverige:

<https://unric.org/sv/glaciarer-en-symbol-for-klimatkrisen/>

<https://bolin.su.se/data/svenskaglaciarer/images.php>

<https://www.lantmateriet.se/sv/om-lantmateriet/press/nyheter/sveriges-glaciarer-krymper-och-blir-farre/>

Finsk-svenska gränsälvscommissionen

Annika Sallisalmi

Info@fsgk.se

Tel. +358 40 526 1106